Peluurin kirjallinen lausunto hallintovaliokunnalle

Hallintovaliokunta maanantai 2.11.2026 klo 9.00

Asia: HE 225/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja rahapelilain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunta on lausumassaan (EV 170/2025 vp HE 16/2025 vp) hallituksen esityksestä uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi edellyttänyt, että valtioneuvosto selvittää rahapika-arpojen lahjaksi antamisen mahdollisuudet viipymättä ja ryhtyy mahdollisesti tarvittaviin lainsäädäntötoimiin. Rahapelilain tarkoituksena on taata rahapeleihin osallistuvien oikeusturva, estää rahapeleihin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja. Rahapelien lahjaksi antamisen mahdollistaminen on ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Sisäministeriön esiselvitysvaiheessa sekä lausuntokierroksella kaikki rahapelihaittojen asiantuntijat ilmaisivat yhdenmukaisen kielteisen kannan rahapika-arpojen lahjaksi antamiseen.

Rahapika-arvat tuotteena

Rahapika-arvat mielletään usein harmittomaksi rahapelituotteeksi, mutta niissä on useampia pelihaittojen riskiä lisääviä piirteitä, kuten nopea palkitsevuus, läheltä piti –tilanteet sekä pieniä, lisäpelaamiseen kannustavia voittoja. Arpojen toistuva pelaaminen korreloi ongelmapelaamisen kanssa erityisesti nuorilla aikuisilla ja haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä. Riskit kasvavat pelitiheyden myötä. Tuotteena arvat ovat edullisia, helppokäyttöisiä ja laajasti saatavilla, mikä todennäköisesti vaikuttaa siihen, että ne ovat yleinen rahapelaamisen aloitustuote.

Rahapika-arpojen antaminen lahjaksi voi näyttäytyä haittojen näkökulmasta vähäisenä kysymyksenä, mutta se on osa rahapelaamista normalisoivaa ja sen riskejä vähättelevää kulttuuria. Lahjaksi annettaessa arpa kehystyy harmittomaksi, sosiaalisesti hyväksytyksi ja jopa toivottavaksi toiminnaksi. Lahjanantotilanteessa riskit hämärtyvät: todennäköisyyksistä ja tappioista ei yleensä puhuta, vaan huomio kiinnittyy mahdolliseen voittoon ja jaettuun jännitykseen, mikä vahvistaa kognitiivisten vääristymisen syntyä, esim. voitonmahdollisuuksien yliarviointia. Lahja-arpa lisää riskejä etenkin jo valmiiksi haavoittuvissa ryhmissä, kuten ongelmallisesti pelaavilla ja nuorilla.

Rahapika-arpojen aiheuttamat haitat

Vaikka verrattuna verkon kasinopeleihin, automaattipeleihin tai vedonlyöntiin rahapika-arvat ovat vähemmän ongelmia aiheuttava pelimuoto, näkyy niiden pelaaminen auttavissa palveluissa säännöllisesti. Noin 1–3 prosentilla Peluurin auttavaan puhelimeen

ja chattiin yhteyttä ottavista pelaajista rahapika-arvat ovat aiheuttaneet ongelmia. Määrät eivät ole suuria, mutta asiakastyössä korostuvat tyypillisesti erityisen haavoittuvat yksilöt kuten voimakkaan pakonomaiset pelaajat, joilla on impulssikontrollin häiriöitä ja vaikeuksia toiminnanohjauksessa, henkilöt, joilla on rahapeliongelmille altistava lääkitys (esim. Parkinson, Abilify), skitsofreniaa ja kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastavat, kehitysvammaiset sekä autismin kirjolla olevat. Tältä osin vaikutusarviointi jää esityksessä puutteelliseksi.

Rahapelien pelaamisen tulisi aina perustua täysi-ikäisen henkilön omaan päätökseen. Lahjaksi antamisen mahdollistaminen on ristiriidassa tämän kanssa. Lahjaksi annettu arpa saattaa päätyä alaikäiselle tai esimerkiksi henkilölle, joka on ottanut itselleen pelikiellon. Ongelmapelaamisesta toipuville lahjaksi saatu arpa saattaa aiheuttaa retkahduksia ja tarpeetonta ahdistusta.

Ennen pakollista tunnistautumista rahapika-arpojen osalta on ollut nähtävissä, että ne toimivat osalle ongelmallisesti pelaavista korvaavana tuotteena, jota kulutetaan, kun muuhun pelaamiseen ei ole pääsyä (esim. peliesto). Tällaisissa tilanteissa rahapika-arpojen pelaaminen ylläpitää haitallista toimintaa ja vaikeuttaa rahapelaamisen lopettamista.

Alaikäisten suojaaminen rahapelihaitoilta

Arpapelit ovat 15–17-vuotiaiden selkeästi eniten pelaama rahapeli, 25,5 % ikäryhmästä on pelannut niitä vähintään kerran. Suurin osa heistä oli pelannut täysi-ikäisen mahdollistamana tai saanut rahapelin lahjaksi (THL Suomalainen rahapelaaminen 2023). Arpojen ikärajavalvontaa on vaikea toteuttaa. Vaikka ostotapahtuma ja voittojen lunastaminen olisi valvottua, itse pelitapahtuma saattaa tapahtua alaikäisen toimesta. Lahjaksi antamisen mahdollistaminen saattaisi osaltaan lisätä niiden pelaamista alaikäisten taholta. Tutkimusten mukaan nuorena aloitettu rahapelaaminen altistaa myöhemmille rahapeliongelmille. Lakimuutoksen vaikutuksia alaikäisiin ei ole riittävällä tavalla huomioitu lain vaikutusarvioinnissa.

Lausuntokierroksella useat asiantuntijatahot ehdottivat, että rahapika-arpojen luovuttaminen alaikäisille kiellettäisiin laissa. Tällöin laki olisi johdonmukainen alkoholin ja tupakkatuotteiden sääntelyn kanssa. Luovuttamiskielto pienentäisi alaikäisiin kohdistuvia riskejä tilanteessa, jossa arpojen lahjaksi antaminen mahdollistuisi. Hallituksen esityksessä ehdotusta ei kuitenkaan huomioitu, eikä sen toteuttamismahdollisuuksia ole selvitetty tai arvioitu tarkemmin.

Rahapika-arvat osana sääntelyn kokonaisuutta

Peluuri muistuttaa, että eduskunnalla oli rahapelilain käsittelyyn liittyen kaksi pelihaittojen ehkäisyn kannalta olennaista ja tärkeää lausumaa. Peluuri katsoo, että nämä lausumat ovat lain tavoitteiden saavuttamiseksi rahapika-arpojen saatavuuden parantamista keskeisempiä kysymyksiä ja niitä tulisi edistää samalla ripeydellä kuin arpojen lahjaksi antamista:

- Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää mahdollisuudet peliestorekisteriin perustuvaan järjestelmään, jossa pelaaja voisi asettaa itselleen keskitetyn kaikkia pelintarjoajia koskevan yhteisen tappiorajan.

- Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa kanavointiasteen ja pelihaittojen kehitystä sekä huolehtii järjestelmän viranomaisvalvonnan ja pelihaittojen vastaisen työn toimintaedellytyksistä ja resursseista.

On vaikea nähdä perusteluja sille, että arpojen lahjaksi antamisen mahdollistavaa lainsäädäntöä kiirehditään monen rahapelilain tavoitteiden kannalta olennaisemman asian jäädessä vaille huomiota.

Peluuri katsoo, että rahapelaamisen sääntelyn tulee olla kattavaa ja johdonmukaista. Sääntelyn kiertämisen mahdollistaminen rahapika-arpojen osalta ei ole perusteltua. Peluuri ei kannata nykyisellään toimivan sääntelyn muuttamista ja arpojen lahjaksi antamisen mahdollistamista. Mikäli hallituksen esitys rahapelihaitta-asiantuntijoiden näkemysten vastaisesti etenee, tulisi muutoksen vaikutuksia etenkin alaikäisten rahapelaamiseen ja aiheutuneisiin haittoihin seurata systemaattisesti ja tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyä nopeasti.

Inka Silvennoinen
yksikön päällikkö, Peluuri